

Macrofaunanieuwsmail 110, 20 september 2013

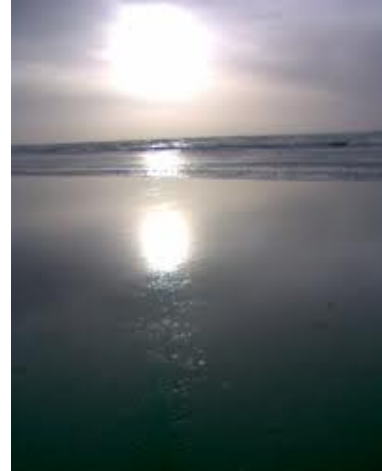
Beste lezers,

Een kleine nazomereditie van de macrofaunanieuwsmail met oproepen en nieuwe boeken.

*Als je wat ziet, hoort of
leest,*

Stuur je berichten naar

macrofauna@rws.nl. Eerder verschenen nummers staan op:

<http://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/monitoring/ecologie/macrofaunanieuws>

Is uw email adres gewijzigd.....geef het ook even door aan macrofauna@rws.nl

Myra Swarte

In dit nummer:

Chironomus, een nieuw aggregaat.....	2
Let op Lauterbornia 76.....	2
Herhaalde oproep voor waarnemingen van <i>Metriocnemus carmencitabertarum</i>	3
Reuzengroei waterdieren verklaard.....	4
New boek: Chironomidae Larvae, Biology and Ecology of the aquatic Orthoclaadiinae.	5
New boek: European flora of the desmid genera <i>Staurastrum</i> and <i>Staurodesmus</i>	6

Chironomus, een nieuw aggregaat.

In de collectie van de Zoologische Staatssammlung in München bevindt zich ook de collectie van Prof. Wolfgang Wülker. Hij heeft van genoemde soorten het karyotype beschreven. Er zijn preparaten gemaakt met chromosomen en larvekoppen en enkele larven zijn op alcohol bewaard. Bestudering van dit materiaal heeft duidelijk gemaakt dat de soorten weinig van elkaar verschillen. De pigmentatie van het submentum varieert binnen de soort tussen afwezig en zwak aanwezig.

De soorten *C. acidophilus*, *C. holomelas* en *C. saxatilis*, die op grond van de morfologie niet geheel zeker te onderscheiden zijn, worden nu ondergebracht in het *Chironomus s.str. acidophilus aggregaat*. De soorten zijn onderscheidend kleiner dan *C. melanescens*. De kopbreedte is bij *C. melanescens* 380-420 en bij het aggregaat 260-348 micrometer.

Larven uit deze groep zijn verspreid in Europa aangetroffen en in Nederland in het Bargerveen (Weiteveen in Drenthe) en nabij Wierden. Ze komen zeker op meer plaatsen in Nederland voor. Deze soorten leven in voedselarme wateren, vaak begroeid met veenmos, maar *C. saxatilis* is tot nu toe alleen bekend van poelen tussen rotsblokken in Noord- en Oost-Europa. Voor het gehele aggregaat geldt dat ze een apart milieu aangeven waar ze vaak vrijwel de enige vertegenwoordigers van de Chironomini zijn. Dit geeft maar aan dat de soorten van het genus *Chironomus* in zeer uiteenlopende milieus voorkomen. In de nieuwe sleutel voor dit genus worden ongeveer 50 soorten opgenomen.

Groeten,
Henk Vallenduuk

Let op Lauterbornia 76

In dit nummer komen publicaties over Chironomini.
Één artikel gaat over het benoemen van *Glyptotendipes* *Caulochironomus spec. belarus* naar *G. (C.) nagorskayae*.

Een tweede artikel gaat over *Chironomus macani*.
Materiaal van deze soort uit de collectie van Prof. W. Wülker bracht aan het licht dat de larven van mijn kweek en dat van Wülker morfologisch niet geheel hetzelfde leken. Doordat ik de soort vanuit larve gekweekt had, kon Peter Langton het imago bestuderen. Het resultaat van de onderzoeken is dat er een naam bijkomt. De naam is nu opgesplitst in de "echte" *C. macani* en *C. bitumineus*.
Hoe de larven herkend kunnen worden en meer staat in het artikel.

<http://shop.lauterbornia.de/index.php?cPath=31>

Groeten,
Henk Vallenduuk

Herhaalde oproep voor waarnemingen van *Metriocnemus carmentabertarum*

In de Macrofaunanieuwsmail 106 van november 2012 heb ik jullie, mede-watermacrofaunisten, gevraagd om in emmers en regentonnen in jullie tuin op zoek te gaan naar (oa) exuvia van de voor Nederland nieuwe dansmug *Metriocnemus carmentabertarum*. Dat heeft enkele reacties opgeleverd, waarvoor veel dank!

Mijn timing van de oproep was echter een beetje aan de late (of vroege) kant want de soort ging net in winterrust, om vervolgens dit jaar pas in mei weer te voorschijn te komen! Daarom nogmaals een oproep, nu hopelijk nog wel goed getimed: **de mug kan nog tot in november actief zijn**.

Alle Nederlandse waarnemingen van *M. carmentabertarum* zijn tot nog toe in emmers en regentonnen gedaan.

Het voorkomen in dit soort type habitatjes doet vermoeden dat *M. carmentabertarum* algemeen verspreid is in Nederland. Om dit vermoeden te bevestigen dan wel te ontkrachten wil ik jullie, geachte watermacrofaunisten, vragen om eens te kijken in jullie woonomgeving (eigen tuin, de tuin van de burens, de tuin van familie) of er daar met (regen)water gevulde emmers en/of regentonnen staan. En zouden jullie dan eens met een fijne zeef het wateroppervlak willen filteren en het opgestreken materiaal willen verzamelen in een buisje geheel gevuld met 70% alcohol.

Ongetwijfeld dat er huidjes van dansmugpoppen tussen zitten en wie weet ook die van *Metriocnemus carmentabertarum*!

Een exuvium is ca. 7,5 mm groot. Het kop-borststuk is donkerbruin, het achterlijf is veel lichter, bijna kleurloos, met langs de zijranden een onderbroken lichtbruine lijn. Aan de zijkanten van het achterlijf zitten per segment 8 stevige haren, aan weerszijden 4. Op de top van het achterlijf zitten 2 x 3 eveneens stevige haren, die gekromd zijn (zie foto).

Graag zou ik de verzamelde huidjes opgestuurd krijgen, dan kan ik checken of *M. carmencitabertarum* er tussen zit. Je mag het materiaal opsturen naar:

J.T. Kuper
Stichting Bargerveen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen

Op het bijgaande etiket graag de volgende gegevens:

Datum en plaats, Amersfoortcoördinaten en je naam.

En het zou geweldig zijn als je de volgende info over de vindplaats er bij wilt vermelden: mate van beschaduwing, algengroei in de emmer/regenton, wordt de vindplaats regelmatig van vers (regen)water voorzien en hoe.

Ik ben heel benieuwd of we de Nederlandse verspreiding van deze nieuwe soort in kaart kunnen brengen!

Alvast veel dank voor jullie medewerking.

Jan Kuper
Stichting Bargerveen
j.kuper@science.ru.nl

Reuzengroei waterdieren verklaard

Uit Helpdeskwater nieuws van augustus 2013-09-20
Reuzenhaaien, reuzenpijlinktvissen en prehistorische reuzenlibellen: gigantische dieren spreken tot de verbeelding. Lange tijd werd gedacht dat deze reuzengroei mogelijk is, omdat koud water rijk is aan zuurstof.

Lees meer:

http://www.helpdeskwater.nl/nieuwsbrieven/helpdesk_water/nieuwsbrieven/2013/helpdesk-water-nieuw-1/@36708/reuzengroei/

New boek: Chironomidae Larvae, Biology and Ecology of the aquatic Orthocladiinae

Chironomids are a group of non-biting midges, the larvae of which are important in aquatic ecosystems. The subfamily Orthocladiinae is well represented in flowing water. This book contains information about their life cycle, feeding behaviour and their response to environmental factors. Presents a wealth of information for scientific and practical purpose.

The subfamily Orthocladiinae is especially well represented in flowing water. Most of the species need a good supply of oxygen and few larvae are bottom dwellers. Many species emerge early in spring and may be scarce in summer. Other species live in stagnant and even temporary water bodies.

- information about the life cycle and feeding behaviour of the larvae and their response to environmental factors such as oxygen conditions, current velocity and saprobity
- special attention to the interrelations between these factors
- general and specific aspects of the systematics, biology and ecology the genera and species
- nomenclature and identification

An invaluable tool for aquatic ecologists and water quality management.

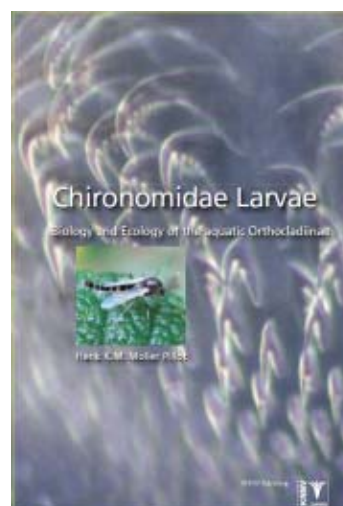
Keywords: water quality management, aquatic ecology, hydrobiology, Chironomidae larvae, non-biting midges, aquatic ecosystems, midges, macroinvertebrates, Prodiamesinae, Diamesinae, Buchonomyiinae, Podonominae, Telmatogetoninae

More books on Chironomidae Larvae >> <http://www.knnvuitgeverij.nl/EN/webwinkel/0/chironomidae>

Chironomidae Larvae – Biology and Ecology of the aquatic Orthocladiinae

Authors: Henk K.M. Moller Pillot
Publisher: www.knnvuitgeverij.nl
Technical details: 320 p., 16 x 24 cm, hardcover
ISBN: 978 90 5011 459 2
Price: € 89,95

Henk K.M. Moller Pillot
henkmollerpillot@hetnet.nl

New boek: European flora of the desmid genera *Staurastrum* and *Stauroidesmus*

This flora represents the European species of the desmid genera *Staurastrum* and *Stauroidesmus* and contains reliable identification keys and general information on the morphology, taxonomy, ecology and geographical distribution. An invaluable tool for aquatic ecologists and water quality management.

The desmid genera *Staurastrum* and *Stauroidesmus* are notorious for their confusing taxonomy and problematic species identification. To a large part this is due to a lack of reliable identification manuals. The present flora, dealing with the European species of these genera, aims to meet this need. As well as general information on the morphology and taxonomy of the genera, identification keys to the species are provided. The discussion of each species includes morphological characteristics, ecology and geographical distribution (also beyond Europe).

As compared to other desmid genera, a large part of the *Staurastrum* and *Stauroidesmus* species have a euplanktonic way of life. Reliable identification and knowledge of their ecological demands is most important for the assessment of water quality. Many species have a confined geographical distribution, even within Europe. Shifting distribution patterns of those species might be linked to climate change.

More books on Desmidiaceae >> <http://www.knnvuitgeverij.nl/EN/webwinkel/0/desmidiaceae>

European flora of the desmid genera *Staurastrum* and *Stauroidesmus*

Authors: Peter F.M. Coesel and Koos (J.) Meesters
Publisher: www.knnvuitgeverij.nl
Technical details: 358 p., 16 x 24 cm, hardcover
ISBN: 978 90 5011 458 5
Price: € 99,95

Peter F.M. Coesel
P.F.M.Coesel@uva.nl

[Einde macrofaunanieuwsbrief 110](#)